

International Journal of Academic Value Studies

ISSN : 2149 - 8598
www.javstudies.com

International Journal of Academic Value Studies, 2016 / 2 (2): 36-47.

AB'nin Vize Politikası Bağlamında Sığınmacıların Durumu ve Türkiye-AB Geri Kabul Antlaşması

Öğr.Gör. Altun ALTUN¹

¹Hakkari Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Elemanı, altunaltun6@hotmail.com

Öz

Türkiye'nin AB ile ilişkisi, Türk hükümetinin 31 Temmuz 1959'da ortaklık başvurusunda bulunmasıyla başlamıştır. AB ülkelerine Türk vatandaşlarının vizesiz giriş hakkıyla ilgili ABAD tarafından etkili bir içtihat hukuku oluşturulmuş ancak hala AB'nin ilgili yetkililerince bu hakkı verilmemektedir. Türkiye ile AB arasında, Türk vatandaşlarının AB ülkelerine vizesiz seyahat edebilmesini öngören anlaşma 16 Aralık 2013 tarihinde imzalandı. Geri Kabul Anlaşması, AB ortak göç politikasının en önemli araçlarından biridir. Amacı negatif listedeki devletlerden gelen sığınmacılara sınırları dışında çözümler üretmek ve sığınmacılar Birlik sınırından içeri girmeden yakalayarak geri vermektir. Türkiye, Geri Kabul Anlaşması'nı imzalayarak, Türkiye üzerinden AB ülkelerine yasal olmayan yollardan giren diğer ülke vatandaşlarının Türkiye'ye geri kabulünü kabul etmiştir. Antlaşma Türkiye'yi sığınmacı kampına çevirebilecektir. Türkiye'ye getireceği yükümlülüklerle bir geri adım görüntüsündedir. Avrupa Birliği göç sorunuyla karşı karşıyadır ve bunu geri kabul anlaşmalarıyla aşmaya çalışmaktadır. Birlik ilk dönemlerindeki insan hakları perspektifinden çıkarak kendisini Avrupa kalesine dönüştürmüş ve güvenlik odaklı politikalara yönelmiştir.

Anahtar Kelimeler: AB'nin Vize Politikası, Sınır Kontrolü, Sığınmacılar, İltica, Geri Kabul Antlaşması.

JEL Kodları : G28-G38-I38

The Situation of Refugees in the Context of EU Visa Policy and Turkey - EU Readmission Agreement

Abstract

The relation between Turkey and EU started with the partnership application of Turkish Government on 31st July 1959. ECJ (The European Court of Justice) has created an effective case law for the Turkish citizens enter the EU countries without visa but this kind of right hasn't been recognized by the authorities of EU so far. Turkey and EU signed the visa-free entry treaty (for Turkish citizens) on 16th December 2013. Readmission Agreement is one of the most important tools of the EU integrated immigration policy. The purpose of the Agreement is to find solutions to refugees and asylum seekers (outside the borders of the Union) coming from the states in the negative list and to send them back by capturing them before entering the border. Turkey, by signing the readmission agreement, has accepted the readmission of citizens of other countries entering illegally to EU countries via Turkey. Treaty may convert Turkey into a refugee camp. It seems that the obligations will make Turkey have a backward step. The EU has been facing with immigration problem and it tries to overcome this problem by readmission treaties. Now, the Union has lost its perspectives on Human rights at the beginning and become a Europe Castle and had security based policies.

Keywords: EU Immigration Policy, Border Control, Asylum Seeker, Refugee, Readmission Agreement.

JEL Classification: G28-G38-I38

1. GİRİŞ

Avrupa Birliği'nin (AB) temelleri ekonomik işbirliği ve barışçıl dış ilişkiler oluşturmak amacıyla 1951 yılında Avrupa Kömür Çelik Topluluğu ile atılmıştır. Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkisi, Türk hükümetinin 31 Temmuz 1959'da ortaklık başvurusunda bulunmasıyla başlamıştır. Türkiye'nin kararında Batılılaşmak ve Yunanistan'ı bu alanda yalnız bırakmamak etkili olan unsurlardır. 1963 yılında Ankara Antlaşması'nın kabul edilmesiyle bu ilişkiler daha çok güçlendirilmiştir. Türkiye 1987 yılında Özal Hükümeti'nce Avrupa Topluluğu'na tam üyelik için başvurmuş, İsmail Cem'in etkili çalışmalarıyla 1999'da Helsinki Zirvesi'nde 'aday ülke' ilan edilmiştir. Türkiye 3 Ekim 2005 tarihinde ise AB ile müzakerelere başlamıştır.

AB ülkelerine Türk vatandaşlarının vizesiz giriş hakkıyla ilgili ABAD tarafında etkili bir içtihat hukuku oluşturulmuş ancak hala AB'nin ilgili yetkililerince bu hakkı verilmemektedir. Türkiye ile AB arasında imzalanan Türk vatandaşlarının AB ülkelerine vizesiz seyahat edebilmesini öngören anlaşma "Geri Kabul Antlaşması ve Vize Serbestisi Diyaloğu Mutabakat Metni" ne 16 Aralık 2013 tarihinde imzalandı. Antlaşma Türkiye yi sığınmacı kampına çevirebilecektir. Türkiye'ye getireceği yükümlülüklerle bir geri adım görüntüsündedir. Bu Antlaşma sonrasında tartışmalar daha çok Türk vatandaşları için AB'ye vizesiz giriş konusunda olmuştur. Avrupa Birliği göç sorunuyla karşı karşıyadır ve bunu geri kabul anlaşmalarıyla aşmaya çalışmaktadır. Birlik ilk dönemlerindeki insan hakları perspektifinden çıkarak kendisini Avrupa kalesine dönüştürmüş ve güvenlik odaklı politikalara yönelmiştir.

Çalışmamızda öncelikle Avrupa Birliği'nin vize ve sınır kontrollerine ilişkin politikası ve Schengen bölgesi hakkında genel bir bilgi verilecektir. Daha sonra ise geçmişten günümüze AB'de sığınmacıların durumu yargı kararlarıyla birlikte ele alınacak ve bu çerçevede Türkiye'nin iltica politikasına değinilecektir. Son olarak AB'nin vize serbestisi karşılığında uyguladığı geri kabul anlaşmalarına değinilecek ve Türkiye-AB arasında gerçekleştirilen Geri Kabul Antlaşması irdelenecektir.

2. AB'NİN VİZE POLİTİKASI

AB'nin üçüncü ülke vatandaşlarına yönelik vize uygulamaları ilk defa 1992 yılında imzalanan Maastricht Antlaşması ile Avrupa'nın gündemine gelmiştir. Söz konusu Antlaşma, Birliğin dış sınırlarından geçerken vizeye sahip olması gereken ülke vatandaşlarına açık bir şekilde belirlemekte ve sahip olunması gereken vizelerde ortak bir standardın oluşturulmasının yasal zeminini oluşturmaktadır

2.1. Schengen Sözleşmesi'nde Vize ve Sınır Kontrolü

Bölgesel ekonomik entegrasyonun ön plana çıktığı Avrupa kıtasında, Avrupa Tek Senedi ve Schengen müktesebatının yürürlüğe girmesiyle birlikte üye ülkeler arasındaki iç sınır kontrolleri kaldırılmış; dış sınır kontrolleri ile ilişkili vize, göç ve iltica konuları büyük önem kazanmıştır. İç güvenliği sağlamak adına üye devletlerin vize, göç ve dış sınır kontrollerine ilişkin çalışmalar yapmışlardır.

Kişilerin üye devletler arasında dahili sınırlar içinde serbest dolaşımının sağlanması için dahili sınır kontrollerinin kaldırılması Avrupa ülkelerinin entegrasyonu için önem arz etmektedir. Sınır kontrolleri üzerindeki topluluğun yetkileri, birinci ve üçüncü sütunlar arasındaki sınırlar tartışmalar daha çok AB'nin tüm ülkelerinin benimsemesi gereken sabit kurallar ve üçüncü sütun hükümlerinin ülkesel genişliği ile ilintili olmuştur. Schengen Sözleşmesi çerçevesinde üç türlü sınır pozitif yasal entegrasyon sağlandı.

Birincisi, Schengen'e taraf olan devletler arasındaki sınır kontrolleri kaldırılarak, dış sınırlara kaydırılmıştır. Schengen bölgesine üçüncü ülke vatandaşların girmesi üç ayı geçmeyen yasal ziyaretler ve üç aydan daha uzun süre bulunmak için gerekli şartları ortaya koymuştur. (European Commission, 2013) .Buna göre bir yabancı Schengen bölgesine üç aydan uzun

sürelili bulunmak için girmesi, taraf ülkelerden herhangi birisinden o ülkelerin yasal kanunlarına göre oturma izni elde etme şartına bağlıdır. Diğer halde ise tüm Schengen ülkelerinin vize talep ettiği ülkelerin listesi içerisinde yer alan bir ülke vatandaşının üç aydan kısa süreli ziyaret amacıyla bölgeye girmesi şu şartlara bağlıdır:

- Geçerli bir seyahat belgesi hamili olması
- Geçerli bir vize hamili olması
- Gerekliyorsa, Schengen bölgesine giriş amaçlarını doğrulayan belgelerin ibraz edilmesi
- Gerek ziyaret süresince gerekse ziyaretin sonunda geldiği ülkeye doğrudan ya da üçüncü bir ülke üzerinden dönebilmesini sağlayacak mali imkanlara sahip olduğunu gösteren resmi belgelerin ibraz edilmesi
- Schengen Bilgi Sistemin’de izin verilmemesi gereken kişi olarak kaydının olmaması
- Taraflardan herhangi birinin dış ilişkilerine veya kamu düzeniyle ulusal güvenliğe tehlike olarak nitelendirilmemiş olması gerekir.

İkincisi, Vatandaşları giriş vizesine ihtiyaç duyan üçüncü ülkelerin (negatif) listesi ile vatandaşları giriş vizesine ihtiyaç üçüncü ülkelerin (pozitif) listesi, vize verilmesinin kuralları ve kararı yürüten esaslarda dahil olmak üzere dahili sınırlarda kontrollerin kaldırılması vize politikalarının harmanlanmasını edilmesini gerektirmiştir. Aşamalı olarak bütün taraf devletlerde geçerli olan tek tip vize verilmesi ve birbirlerinin ulusal vizelerini tanımak Schengen devletlerinin hedefleri arasındadır.

Üçüncüsü, bir Schengen devleti’nin verdiği oturma izinleri, devamında öteki Schengen devletlerinden vize almaya gereksinim hissetmeden bölgede serbest dolaşım hakkını getirdi. Üye ülkelerin oturma izni vermesi ve bu izinleri uzatmalarına dair ayrıntılı kriterler Schengen Bilgi Sistemi dışında kontrol edilmesi dışında yer almamıştır (Bozkurt vd. , 2012:350-351; Köktaş, 2004:78 ; Özcan,2005.40).

Schengen kazanımlarının Birlik çerçevesine dahil edilmesi kapsamında, tüm üye devletlerin bu kanunları tamamen tamamen kabul etmelerinin ve dış sınırlardaki kontrolün önemi vurgulanmıştır. Bir diğer önemli nokta, göçmenlerin geriye dönebilmeleri, kaçak göçe ve insan ticaretine karşı, göçmen gönderen üçüncü ülkelerin etkin biçimde mücadele edebilmeleri için bu ülkelere yardım edilmesi biçiminde somutlaşmaktadır.

İltica ve göç konusunda geniş bir perspektif çizilmeye çalışılmıştır. 1998 yılında ODYSSE-US programı iltica, göç ve işbirliğine yönelik olarak kabul edilmiştir. Bu konuda 1995’te iki yönetmelik daha kabul edilmiştir. Birincisi 1683/93 sayı ve 29 Mayıs 1995 tarihli olup tüm üye ülkelerde geçerli olacak tek biçim vize modeli ile ilgilidir. Bu yönetmelik tam olarak uygulanmamıştır. Bu nedenle ortak vize konusunda Schengen vizesi olarak bilinen vize uygulamasının başarı şansı düşük olmuştur

İkinci yönetmelik ise AB üyesi devletlerin topraklarına girişte vatandaşları vize yükümlülüğüne tabi üçüncü ülkelerin listesine tabi 2317/95 sayılı yönetmeliktir. Listede 98 ülke yer almakta Asya (Japonya hariç) ve Afrika (Güney Afrika Hariç) ülkeleri yer alırken , Kuzey ve Güney Amerika (Peru hariç) ve diğer Avrupa ülkeleri (Romanya hariç) yer almamaktaydı. (Tezcan,2002:351). Bu liste Adalet Divanı tarafından Avrupa Parlamentosu’nun yetkileri çiğnendiği ve listeye dahil olmayan ülkelerin belirsizlik yarattığı gerekçesiyle iptal edilmiştir. (Causa C-392/95: 1997: 1-3216). İptal kararı sonucu 2317/95 sayılı yönetmeliğin yerini 1999 tarih ve 574/99 sayılı yönetmelik almıştır. Üye ülkeler bu yönetmelikte bulunan ülkelerin dışındaki üçüncü ülkelere vize uygulayıp uygulamamada serbest bırakılmışlardır. 574/99 sayılı yönetmelikte yerini 15 Mart 2001 tarihinde kabul edilen 539/2001 sayılı yönetmeliğe bırakmıştır. Bu yönetmeliğin ekinde iki liste yer almaktadır. İlk listede AB üyesi devletlerin topraklarına girişte vatandaşları vize

yükümlülüğüne tabi üçüncü ülkeler yer alırken, ikinci listede ise AB üyesi devletlerin topraklarında 3 ayın üstünde ikamet etmeleri durumunda vatandaşları vize yükümlülüğüne tabi üçüncü ülkeler yer almaktadır. (Tezcan,2002:352).

Avrupa Birliği'nin mevcut vize mevzuatının temelini, vatandaşları vizeye tabi olan ve olmayan üçüncü ülkelerin listesinin yer aldığı 539/2001 sayılı Konsey Tüzüğü ve 5 Nisan 2010 tarihinde yürürlüğe giren ve Schengen müktesebatının üye ülkelerde yeknesak bir biçimde uygulanması amacıyla ortak standartlar benimseyen 810/2009 sayılı yeni Vize Kodu oluşturmaktadır. İki düzenleme birlikte değerlendirildiğinde, AB'nin mümkün olduğunca çok ülkeye vize uygulamaya çalıştığı, öte yandan kendisine yöneltilen insan hakları, çifte standart odaklı eleştirileri bertaraf etmek amacıyla vize prosedürlerinde belli bir standardizasyona yöneldiği görülmektedir. Fakat ilerleyen aşamada serbest dolaşım, kimileri için bir hak olarak kabul edilirken, kimileri için ise bir kısıtlamayı ifade etmiştir. Bu bağlamda, günümüzde Avrupa Birliği'ne yöneltilen en önemli eleştirilerin başında da AB ülkelerine giriş koşullarını sertleştirerek bir "Avrupa Kalesi" yaratmaya çalıştığı gelmektedir. Bu bağlamda konunun insani boyutu son derece önem arz etmektedir. 2004 ve 2007 yılı genişlemeleri sonrasında Birliğe yeni katılan ülkeler, bünyesinde kendi azınlıklarını barındıran Batı Balkan ülkelerine vize uygulamak durumunda kalmışlar ve zaman içerisinde bu uygulama, söz konusu ülkelerin kamuoyları tarafından "Avrupa Kalesini" oluşturma çabaları olarak algılanmaya başlamıştır. Bunun üzerine AB, dış siyasi imajını düzeltmek amacıyla 90'lı yıllardan bu yana bir dış politika aracı olarak kullandığı geri kabul anlaşmalarının imzalanması karşılığında, söz konusu mağdur ülkeler ile vize kolaylığı anlaşmaları imzalama geleneğini başlatmış ve bu şekilde toplumlar arasındaki bölünmüşlük görüntüsünü ortadan kaldırmaya çalışmıştır (Mutuş,2010:7-8). Bu çerçevede AB Konseyi; 30 Kasım 2009 tarihinde Makedonya, Sırbistan ve Karadağ için; 8 Kasım 2010 tarihinde ise Arnavutluk ve Bosna Hersek için Avrupa Komisyonu tarafından iletilen tüzük değişikliğini oylamış ve beş Batı Balkan ülkesi vatandaşlarına vizesiz seyahatin önünü açmıştır. Beş Batı Balkan ülkesi vatandaşları için vizesiz seyahatin başlamasının hemen ardından başını Almanya, Belçika ve İsveç'in çektiği kimi AB Üye Devletleri, Batı Balkan ülkelerinden yapılan sığınma başvurusu sayısındaki hızlı artış nedeniyle, durumdan şikâyetçi olmaya başlamışlardır. AB'nin vize duvarını kaldırmasının ardından Sırbistan, Makedonya ve Karadağ'dan AB üye ülkelerine yapılan iltica başvurularının tavan yaptığı ifade edilmiştir. Bunun üzerine Komisyon 539/2001 sayılı tüzüğe koruma maddesini eklemiş ve AB üyesi devletler ve Komisyonun elini güçlendirmiştir. İltica başvurularındaki en küçük hareketlilik bile üye devletlere AB komisyonunu görece çağırma ve müdahale hakkı tanımaktadır.

Vize serbestliğinin hemen akabinde, üye devletlerde artan endişeyi gidermek amacıyla izleme mekanizmasına yerleştirilen madde, hiç şüphesiz AB üye devletlerini memnun ederken, Batı Balkan ülkelerini kaygılandırmıştır. Söz konusu madde ile vize serbestliğini askıya alabilme olasılığı ile AB üye ülkelerinin eli güçlenirken, Batı Balkan ülkeleri sürecin tamamlanmasının ardından bile vizelerin askıya alınması tehdidi ile karşı karşıya kalmıştır (Özsöz,2013:15-18).

2.2. Schengen Bölgesi

Schengen bölgesi sınırların kaldırıldığı 400 milyon Avrupa Birliği(AB) vatandaşı ve AB topraklarında yasal olarak kalan AB üyesi olmayan ülke vatandaşları, İş adamları, turistler ya da diğer kişilere serbest dolaşım garantisi sağlamaktadır. Kişilerin serbest dolaşımı AB'nin vatandaşları için sağladığı temel haklardan biridir. Sınır kontrolleri yapılmaksızın sınırlardan geçiş özgürlüğü Schengen işbirliği sayesinde AB topraklarındaki güvenliği güçlendirirken yasal yollarla Birlik sınırlarına girmek isteyen ziyaretçilerin Birliğe girişini kolaylaştırmak Ortak vize politikasında hedeflenen amaçtır. Türkiye de dâhil, AB üyesi olmayan birçok ülke vatandaşının Schengen bölgesine seyahat edebilmesi için vize almış olmaları gerekmektedir. 2010 yılında 25 Schengen ülkesi dünya genelinde 11 milyon Schengen vizesi vermiştir. Bu ülkelerden 24'ünün Türkiye'de temsilciliği bulunmaktadır (Avrupa.info)

Avrupa Birliğinde 1995’te yürürlüğe giren Schengen Sözleşmesi ile bu Sözleşmeye taraf ülkeler aralarındaki sınırlardaki (iç sınır) kontrollerini kaldırmışlardır. Böylece, oluşturulan Schengen bölgesinde dış sınır kontrollerinde ortak uygulama ve kurallar hayata geçirilmiştir. Bu işbirliği vize, polis ve yargı alanlarındaki işbirliğini kapsamaktadır.: Schengen alanı içinde olan ülkeler şunlardır:Almanya, Avusturya, Belçika, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Hollanda, İspanya, İsveç, İtalya, Lüksemburg, Macaristan, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Malta, Polonya, Portekiz, Slovakya, Slovenya, Yunanistan. Ayrıca, AB’ye üye olmayan İsviçre, İzlanda ve Norveç de Schengen ülkeleri ile özel bir anlaşma imzalayarak, aynı uygulamaları benimsemişlerdir (www.mfa.gov.tr , 13.01.2014)

3. SİĞINMACILARIN DURUMU

Sığınmacılara ve sığınma arayanlara uygulanan muamele insan haklarıyla ilgili politikaların en önemli konularından birini oluşturmaktadır. Amsterdam Antlaşması’na kadar olan durum, devletlerin ortak sığınma hükümlerini birbirlerinden çok farklı yorumladıklarını, üçüncü devlet vatandaşlarına karşı birbirinden çok farklı yaklaştıklarını, iade etmeme kuralını uygularken yetersiz kaldıklarını, sığınmacı tanımında farklılık gösterdiklerini ve ortak AB kumrallarına her daim uymadıklarını göstermektedir.

Üye devletler 1985’ten beri kendi ulusal sığınma sistemlerini oluşturmuş ve bu sistemleri, sığınmacı sayısını mümkün olduğu kadar düşük seviyede tutmak hedefine uygun biçimde düzenlemişlerdir. Bunda ise komşularından daha az kısıtlayıcı düzenlemeler uygulamaya koyarlarsa sığınma arayanların hedefi olacakları endişesi hakim olmuştur.Örneğin , Danimarka güvenli üçüncü ülkeye gönderme uygulamasını 1986’da başlatmış ve bu konuda ilk ülke olmuştur.1990’da Dublin ile Schengen Sözleşmelerinin imzalanmasından sonra , ulusal sığınma politikalarını AB içinde eşgüdümlü duruma getirme çalışmaları başlamış ve bir sığınma başvurusunda karar vermekten sorumlu olan AB üye devletini belirlemek amacıyla yönelik Dublin Uygulama Sözleşmesi yapılmıştır. Diğer önemli adım ise 1999 Tampere zirvesidir ve burada ortak sığınma politikasının 1951 ve 1967 sözleşmeleriyle uyumlu olacağı belirtilmiştir.

2003 Dublin II tüzüğü ise bir sığınmacının AB üyesi bir devletten diğer bir üye devlete iade edilmesine izin vermektedir. Aile birleşmesi böyle bir durumda öncelik taşımayacaktır ve kişinin AB dışından ilk giriş yaptığı ülke sığınmacı statüsünü belirlemede sorumlu olacaktır. (Ata, 2013:85-86). Dublin II Tüzüğü 31 Avrupa devletleri tarafından uygulanır ve sığınma başvurularının incelenmesinden sorumlu devleti belirler. AB yasalarına göre Dublin uyum için zaman çerçevesi ve hedef sağlamaktadır. Devlet bir başvuru transferinden önce bazı delilleri toplamaya ihtiyaç duyar. Başvuranın kişisel bilgilerinin saklanması yanı sıra Dublin transferi ve esaslar hakkında bireyi bilgilendirmek gerekmektedir.(Handbook, 2013:101)

Sığınma hakkı AB Temel Haklar şartında yer alan temel haklardandır. Fakat sığınma hakkına sahip olabileceklerin AB sınırlarına ulaşmaları çok zorlaşmıştır. Dublin II düzenlemesinin bu anlamda önem arz etmektedir. AT Antlaşması’nın 62. ve 63. Maddeleri ,üye devletlerin kısa dönem ve uzun dönem vizeler konusundaki düzenlemeleri yapacağından bahsediyordu.Tampera zirvesinde ise vizeler konusunda ortak bir politika istenmişti. Sığınmacı politikasını göçü kontrol altında tutmaya bağlayan AB sisteminde , sığınmacılar bu gelişmelerden çok kötü etkilenmiştir. Dublin II’ ye göre , sığınma arayanların statüsü daha AB sınırlarına ulaşmadan, üçüncü ülkedeyken belirleme yönünde çalışmalar devam etmektedir. Vize rejiminin AB’ye ulaşan kişi sayısını azaltmaya hizmet ettiği görülmektedir Bunun sonucunda ise sığınmacı olabilecek insanların alınmayarak ağır insan hakları maruz kaldığı görülmektedir (Ata, 2013:85-86). Özellikle negatif listede yer alan devletlerin büyük bölümü sığınmacıların geldiği devletlerdir ve insan hakları ihlalleri bu ülkelerde ileri safhadadır. Bundan dolayı mültecilerin haklarını savunan uluslararası örgütler vize kısıtlamalarını eleştirmektedir. Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği belirli devlet vatandaşlarına

ayrımcılık uygulayarak hiç vize verilmemesi, veya vize uygulanması sisteminin taşıyıcıların sorumluluğu sistemi birlikte uygulanması durumunda bu ülkelerden başka bir ülkeye sığınma başvurusunda bulunmak kalan mülteci ve sığınmacıların ihtiyaç duydukları güvenli bir yere sığınma olasılığını yok ettiğini belirtmektedir. AB üyesi ülkelerin elçiliklerine başvurup gerçek durum beyanıyla vize almaları mümkün olmayan kişiler ya sahte belge ile vize başvurusu yapmak ya da yasadışı insan tacirlerine yüksek paralar ödeyerek AB ‘ye ulaşmaya çalışmaktadırlar. AB ülkeleri sığınma talebi konusunda yasal giriş yollarını kapatarak kişileri illegal yollara mecbur etmektedir. Bu durum İngiliz hükümeti tarafından kabul edilmiştir. Göç Yasası ve vize uygulamalarının birlikte ele alındığında sığınmacıların olumsuz etkilendiğini kabul etmektedir (Özcan,2005:41) .

AİHM’in M.S.S. davasında Dublin II düzenlemeleri etkili olmuş ve uzun süreli İkamet Direktifi’nin kapsamı, sığınmacılar ve ikincil korumaya sahip olanlara da yaygınlaştırmıştır. Bu davada AİHM Afganistanlı bir sığınma arayanı Dublin II çerçevesinde giriş yaptığı ülke olan Yunanistan’a gönderen belçika’yı ve giriş ülkesi Yunanistan’ı etkili başvuru hakkı tanımadıkları sebebiyle ihlal konumunda bulmuştur. Bunun sonucunda Yunanistan’a geri göndermelerde azalma olmuştur.

ABAD’da Dublin II çerçevesinde üye devletlerin sorumluluklarını İrlanda ve İngiltere tarafından getirilen iki benzer davada incelemiştir. Sonuçta eğer insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele görme tehlikesi varsa sığınma arayan bir kişiyi üye devletlerin göndermekten kaçınması gerektiğini belirtmiştir. AİHM ve ABAD kararları göz önüne alınınca bu kararlarla AB üye devletler arasında farklılıklar ortaya çıktığı görülmektedir.

2011’de AB üye devletlerine 237.400 sığınma başvurusu olmuştur. Bunların 177.900’ü başka bir ifadeyle dörtte üçü reddedilmiştir. 29.000 kişiye sığınmacı statüsü verilmiş,21.400 kişiye ikincil koruma,9.100 kişiye de insancıl nedenlerle kalma izni verilmiştir.(Ata,2012:88-90).

3.1. Türkiye’nin İltica Politikası

Türkiye 1951 tarihli “Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesi” ne 1962 yılında, 1967 protokolüne ise 1968 yılında taraf oldu. Türkiye ayrıca BM Mülteciler Yüksek komiserliğinin üyesidir. Fakat Türkiye 1951 tarihli sözleşmenin 1B maddesindeki coğrafi sınırlamayı korumaktadır. Bundan dolayı, 1951 sözleşmesini “Avrupa’da meydana gelen olaylar neticesinde mülteci olan kişiler” ile sınırlı tutmaktadır. Türkiye Avrupa’yı , Avrupa Konseyi’ne üye devletler, Rusya ve Kafkasya’da içinde olmak üzere eski SSCB ülkelerinden oluşmuş bir bütünlük içinde kabul etmektedir. Sığınmacıların büyük bölümü Avrupa dışından gelen Türkiye geçici sığınma statüsü vermeye dayalı bir model kabul etmiştir. Türkiye’nin geçici sığınma rejimi 1999 ve 2004 yıllarında gerçekleştirilen değişikliklerle 1994 iltica yönetmeliğiyle düzenlenmiştir. (www.unchr.org.tr ,Ocak 2011).

Avrupa Birliği ile tam üyelik müzakere sürecinde aday ülkelerin AB müktesebatıyla uyumlu bir iltica mevzuatı yürürlükte olmalıdır veya kısa süre içinde yürürlüğe girmelidir. Avrupa Birliği’ne katılım müzakereleri kapsamında ise Türkiye kendi iltica hukukunu aşama aşama AB standartlarına uygun hale getirmek için taahhütte bulunmuştur. Ulusal eylem planında AB’nin üzerinde önemle durduğu ve mülteci kabullerinde mali külfetin paylaşımı için şart koyduğu geri kabul anlaşmalarının tamamlanması konusu da yer almaktadır. Türkiye’nin yasadışı göçte transit ülke olması gerçeğinden hareketle, Türkiye’den yasadışı göçün gerçekleştirilmesinin tespiti halinde Türkiye’nin geri kabulü gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. Yasadışı yollarla Türkiye’ye giriş yapanların geldikleri ülkelere geri gönderilmesini sağlayan anlaşmaların önce onların geldikleri ülkelerle daha sonra da AB ülkeleriyle yapılması öngörülmüştür (Güner, 2007:90)

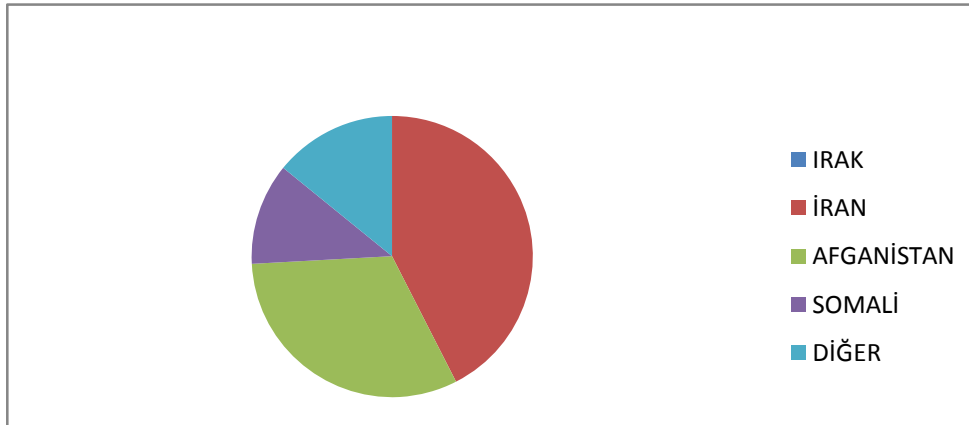
Bölgesinde tecrübe edildiği zorluklar sonucunda 1951 Cenevre sözleşmesinde kaldırılan coğrafi kısıtlamanın kaldırılması meselesi, Avrupa Birliği katılım koşullarına uygunluk

gösterecek şekilde 2003 Türkiye Ulusal Programı’nda iki koşula bağlanmıştır. Bu koşullar şunlardır;

- Katılım aşamasında Türkiye’ye doğrudan bir mülteci akımını teşvik etmeyecek şekilde gerekli mevzuat ve altyapı değişikliklerinin gerçekleştirilmesi
- AB ülkelerinin külfet paylaşımı konusunda gerekli hassasiyeti göstermeleri olarak belirtilmiştir. (www.goc.gov.tr , 25 Mart 2005)

2010 Ocak ayında, Yabancıların Çalışma İzinleri hakkında Kanun’da yapılan değişiklik ile sığınmacıların ve mültecilerin iş hayatına ulaşmaları biraz da olsa kolaylaştırıldı. Yapılan değişikliğe göre İç işleri bakanlığı tarafından ‘sığınmacı’ ya da ‘mülteci’ statüsü verilen yabancılardan ikamet izni süresi sorulmayacak ve çalışma izni prosedürleri hızlandırılacaktır. Türkiye’de sığınmacıların ve mültecilerin birçoğu kayıt dışı işlerde çalışmaktadır. Ancak bu yasadışı olarak ülkeyi terk etmelerine ve kendilerini insan kaçakçılarının ellerinde bulmalarına neden oluyor. Anavatanları dikkate alındığında Türkiye’deki sığınmacıların gönüllü geri dönüşleri mümkün görünmemektedir. Türkiye’de sığınma başvuru sayısının yüksek olması ve dünya genelinde yerleştirme imkânlarının sınırlı olması sonucunda tüm mültecilere yerleştirme imkanı sağlanamıyor. 2008’de yerleştirilen mültecilerin sayısı 3.832 iken, 2009’da bu rakam 6.038’e ulaştı. 2010’da 6.800’den fazla başvuru ibraz edildi ve 5.335 mülteci yerleştirildi. Başlıca yerleştirme ülkeleri ABD, Avustralya, Kanada, Norveç, İsveç, Fransa ve Almanya. Yerleştirme, insani ihtiyaçlara ilişkin küresel düzeydeki sorumluluk paylaşımı bakımından önemli bir enstrüman olarak kullanılır. Son altı senede, Türkiye’ye gelenler arasında Iraklı, İranlı, Afgan ve Somalili insanlardan oluşan gruplar, ülkedeki genel sığınmacı nüfusun yüzde 90’ını oluşturmakta ve açık ara en büyük gruplar haline gelmektedir. Günümüzde Türkiye 18000 sığınmacı ve mülteciye ev sahipliği yapmaktadır. Bu sayı ise buzdağının sadece görünen kısmıdır ve Türkiye’de yasal statüyle bulunanları göstermektedir. (www.unchr.org.tr ,Ocak 2011).

Tablo.1. Türkiye’nin İlgili Alanındaki Kişiler Tabiiyete Göre Dağılım - 31 Aralık 2010 Tarihiyle

Kaynak: (www.unchr.org.tr ,Ocak 2011).

4. GERİ KABUL ANLAŞMASI

Göçmenlerin kendi ülkeleri tarafından geri kabulü hususunda Topluluk Amsterdam Antlaşmasıyla yetkili kılınmıştır. Geri kabulle ilgili orta politikalar 1999 yılında Amsterdam Antlaşması’nın yürürlüğe girmesiyle başlamıştır. Topluluğun üçüncü ülke ya da uluslararası örgütlerle anlaşmalar yapabileceği ya da yapılan anlaşmalara konuyla ilgili hükümlerin konulabileceği düzenlenmiştir. (Tezcan, 2002:351). İlk zamanlar bir Avrupa Birliği ülkesinde yasadışı olarak bulunan kişilerin kaynak ülkesine geri gönderilmesi konusu ilgili ülkenin kendi sorunu olarak görülmekteydi. Bu konuda Amsterdam Antlaşması Avrupa Topluluğuna yetki vermiştir. Üçüncü ülkelerle geri kabul anlaşması imzalanırken Avrupa Komisyonu vize

kolaylığını da eş anlı olarak müzakere temekte ve karşı tarafın geri kabule evet demesini kolaylaştırmaktadır. Rusya ile geri kabul anlaşması 2007'de imzalanmıştır. Anlaşma Rusya'dan gelen ya da Rusya üzerinden geçen yasadışı göçmenlerin Rusya'ya iadesini kolaylaştırmış ayrıca bu kişilerle ilgili prosedürlerin tamamlanması için AB'nin maddi desteği öngörülmektedir. Rus iş adamları, bilim insanları, sporcular, gazeteciler ve öğretmenlerin de vizeden muaf olması hüküm altına alınmıştır. Avrupa Komisyonu Ukrayna, Moldova, Makedonya, Sırbistan, Arnavutluk ve Karadağ ile 2008'de geri kabul anlaşmaları imzalamıştır. Türkiye ile 2006 yılında ara verilen müzakereler 2008 yılında tekrar başlamıştır ve 16 Aralık 2013 tarihinde imzalanmıştır. Bunun sonucunda AB'den Türkiye'ye gönderilecek yasa dışı göçmenler için toplanma yeri olabilir ve Türkiye'ye ciddi maddi zararlar verebilir. (Ersoy, 2010). Geri kabul anlaşmasının kapsamına baktığımızda , temel olarak, bir ülkenin, ülkesinde kalma şartlarını taşımayan ya da bu şartları kaybetmiş olan üçüncü ülke vatandaşlarını, vatandaşı oldukları devlete gönderilmelerini düzenlemektedir. Geri kabul anlaşmaları, ülkeye düzensiz yollardan giriş yapmış, yani pasaport, gerekli ise vize ya da benzeri seyahat dokümanları olmaksızın ve genellikle yasa ile belirlenmiş gümrük kapıları ile diğer giriş noktalarından sayılmayan yerlerden ülkeye girmiş ve halen ülkede bulunan kişiler ile giriş sırasında bu şartları yerine getirmiş olsa da, vize süresinin bitmesi veya bunun gibi nedenlerle artık bu şartları taşımayan kişilerin vatandaşı oldukları ülkelere gönderilmelerine yönelik anlaşmalardır.

Türkiye'nin de taraf olduğu BM ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nin 12./4. maddesinde düzenlendiği üzere ülkeler, kendi vatandaşlarının ülkeye girmesini keyfi olarak engelleyemezler. Ülkelerin ulusal mevzuatları da benzer düzenlemeler ile vatandaşlarının ülkeye geri dönebilmelerini güvence altına almaktadır. Dolayısıyla, ilk bakışta, geri kabul anlaşmaları işlevsiz ya da gereksiz görülebilir. Bununla birlikte bu anlaşmaların politik ve ekonomik bileşenlerinin de olması ve kapsamının sadece taraf ülke vatandaşları değil de, bu ülkeleri transit ülke olarak kullanan 3. ülke vatandaşlarını da kapsaması bu tür anlaşmaları, dış göç politikalarında önemli bir araç haline getirmektedir. Söz konusu politik ve ekonomik bileşenlerin Türkiye açısından kuşkusuz en önemlisi AB'nin geri kabul anlaşmaları sırasında masaya koyduğu vize kolaylığı ya da vize muafiyetidir.

Aralık 2005'te Avrupa Birliği Konseyi'nin yayımladığı ve AB Daimi Temsilciler Komitesi tarafından kabul edilen, üçüncü ülke vatandaşlarına vize kolaylığı sağlanması konusunda ortak tutum belgesinde, geri kabulün AB için bir öncelikli olduğu ve geri kabul anlaşması imzalanmadıkça herhangi bir üçüncü ülkeye vize kolaylığı ya da muafiyeti sağlanamayacağı çok açık vurgulanmaktadır. Ayrıca 2000'li yılların ortasından itibaren AB'nin dış politikası ve göç politikasına kalkınma politikasını ekleyerek yeni bir çerçeve çizmesi vize kolaylığı ve üçüncü ülkelere yönelik uygulanan ekonomik ve insani kalkınma araçlarının aktif bir şekilde dış göç politikalarında kullanılması sonucunu doğurmuştur. (Ulusoy, 2013)

AB'ye yönelik göç hareketlerinde, AB'ye komşu ülke vatandaşlarının yanı sıra, bu ülkeleri transit ülke olarak kullanan 3. ülke vatandaşlarının varlığı, AB'nin söz konusu geri kabul anlaşmalarını sadece taraf ülke vatandaşlarının geri kabulü ile sınırlandırmayıp, bu ülkeleri transit ülke olarak kullanan 3. ülke vatandaşlarını da anlaşma kapsamına almasına neden olmuştur.

4.1. Türkiye -AB Geri Kabul Anlaşması

Türkiye 16 Aralık 2013 tarihinde AB tarafından vizelerin kaldırılmasına yönelik olarak hazırlanan yol haritasını onaylayarak Geri Kabul Anlaşması'nı imzalamış ve AB ile vize diyaloguna başlamıştır.

Türkiye AB tarafından geri kabul anlaşması müzakerelerine başlamak üzere ilk olarak 2003 yılında davet edildi. Şimdiye kadar Doğu'dan Avrupa'ya ulaşmak isteyen düzensiz

göçmenlerin (büyük bir çoğunluğu Irak ya da İran gibi komşu ülkeler ya da Güney Asya’dan olmak üzere) ana rotalarından biri Türk-Yunan koridoru olmuştur.

1999 yılında Avrupa Birliği’ne aday ülke statüsü kazanan Türk hükümeti sadece bir “üçüncü ülke tarafı” olarak bu süreçte paralel bir şekilde geri kabul anlaşması müzakerelerini başlatmaya çok az ilgi göstermiş ve AB üyelik müzakereleri kesintiye uğramasına rağmen geri kabul anlaşması müzakereleri devam etti. Türkiye kendi uyruğuna mensup kişilerin geri kabulünün yanı sıra, uluslararası hukuk gereğince, Türkiye’de oturma izni bulunan üçüncü ülke uyruklarını da geri kabul etmek hususunda istekliliğini belirtirken, Türkiye’den düzensiz bir biçimde transit geçiş yapan göçmenler için olumsuz görüş ifade etmiştir. Türkiye AB’den yapılan siyasi baskı sonrası tavrında yumuşama göstermiş fakat Türkiye’nin coğrafi konumu ve Türkiye’den transit geçiş yapan göçmen akışı söz konusu olduğunda üçüncü ülke vatandaşlarının kabulünün maddi olarak son derece masraflı olduğunu belirtmiştir.(www.euromedrights.org , 2013)

Türkiye 2009’da müzakerelerin yeni bir evresi başladığında geri kabul görüşmelerinin Türk uyruklulara AB seyahatlerinde vize muafiyeti sağlanmasına yönelik müzakereler ile ilintilenmesini istemiştir (www.unchr.org.tr , 2011) .

AB üyelerine Türk vatandaşlarının vizesiz girişi hakkında ABAD tarafından etkin bir içtihat hukuku oluşturulmuştur. Fakat Türk vatandaşlarının serbest giriş hakkı AB üye ülkeleri tarafından tanınmamaktadır. ABAD içtihadı, 2000 yılından itibaren ağırlıklı olarak Savaş, Abatay ve diğerleri, Tüm ve Darı, Soysal ve Savatlı, Şahin ve Toprak davalarında geliştirilmiştir. Bu içtihad ise Katma Protokol 41/1’e dayanmaktadır. Söz konusu protokol, kişilerin serbest dolaşımı, yerleşme özgürlüğü ve hizmet sunma özgürlüğü açısından Türk vatandaşlarına doğrudan kati bir hak içermemekle birlikte , yerleşme özgürlüğü ve hizmet sunma özgürlüğü açısından Standstill (Geriye Dönük Kötüleştirme Yasası) ‘nı kapsamaktadır (Voegel, 2012:106-107).

Ankara Antlaşması ile Türkiye-AET arasında ortaklık ilişkisi kurulmuş, 1970 yılında Brüksel’de imzalanan ve 1973 yılında yürürlüğe giren Katma Protokol ile bu ilişki daha da geliştirilmiştir. Katma Protokol de Ankara Antlaşması’nda yer alan hükümlerin uygulanmasını destekleyen bir antlaşma niteliğindedir. ATAD Tam Üyeliğe Dönük Ön Üyelik Antlaşması’nı ve Katma Protokolü Avrupa Hukuku’nun birer parçası olarak değerlendirmiştir.Katma Protokol’ün 41/1 maddesi yanlış anlaşılmaya gerek olmayan açık ve net bir kural olup hukuki açıdan üye devletlerin yeniden müdahalesini gerektiren mevzuatlara bağlı değildir.

Katma Protokol’ün 41. Maddesinin 1. Paragrafında “Akit Taraflar, aralarında hizmet sunma serbestisi ve yerleşme özgürlüğü ile ilgili herhangi bir yeni kısıtlama koymaktan kaçınırlar” ifadesi yer almaktadır. Bununla kastedilen, Türk vatandaşlarına Avrupa Birliği üyesi ülkelere iş kurma veya hizmet sunma hakkını Katma Protokol’ün yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üye ülkelerin bu konuyla ilgili mevcut hükümlerini ağırlaştırmayacaklarıdır. Bu hüküm Standstill hükmü olarak ifade edilmektendir. Standstill hükmü Türk vatandaşlarının koşulsuz herhangi bir denetime tabi olmadan Avrupa Birliği üyesi ülkelere girişini sağlayacak bir hüküm olmaktan ziyade Katma Protokol’ün üye ülkede yürürlüğe girdiği zaman geçerli olan ulusal hukuki düzenlemeler ile ilişki olmasına bağlıdır (Saygın,2011:33; Gümrükçü, 2012:50-51).

ATAD’ın kararı yeterince açık ve nettir. AB ülkelerine giriş esnasında aranan vize şartı Türk vatandaşlarının aleyhine bir düzenlemedir bundan dolayı Katma Protokol’e ve dolayısıyla onun bir parçasını oluşturduğu Topluluk hukukuna aykırıdır. Topluluğa ve organlarının kararlarına sadakat yükümlülüğü bulunan üye devletlerin bir an önce ulusal mevzuatlarında gerekli düzenlemeleri gerçekleştirip, hem maddi hem de manevi anlamda büyük bir külfet olan vize Uygulamasını kaldırmaları gerekmektedir. (www.usak.org, Nisan 2009).

Avrupa Birliği'ne adaylık statüsünü 1999 yılında alan, katılım müzakerelerine ise 2005 yılında başlayan Türkiye, şu anda AB'ye aday ülkeler arasında vatandaşlarına Birlige seyahatte vize muafiyeti bulunmayan tek, potansiyel adaylardan ise Kosova ile birlikte iki ülkeden biri olarak öne çıkmaktadır (www.euractiv.com.tr , 2013).

Avrupa Birliği için adaylık statüsünü 1999 yılında alan, katılım müzakerelerine ise 2005 yılında başlayan Türkiye, şuan AB'ye aday ülkeler arasında vatandaşlarına Birlige seyahatte vize muafiyeti bulunmayan tek, potansiyel adaylardan ise Kosova ile birlikte iki ülkeden biri olarak öne çıkmaktadır.

16 Aralık 2013'te AB arasında imzalanan Geri Kabul Antlaşması'na göre gerekliliklerini üç yıl içerisinde tamamlamayı öngören Türkiye paralel bir süreç içerisinde eşzamanlı olarak AB ile vize diyalogunu yürütecek ve eğer Türkiye iade almaya başladığı tarihten sonra altı ay içerisinde AB vizeleri kaldırmamışsa Geri Kabul Antlaşması'nı tek taraflı olarak feshedebilecektir (www.dw.de ,04.12.2013).

Türkiye-AB Geri Kabul Antlaşması temelde şunları içermektedir;

- Yasadışı yollarla AB ülkelerine giden veya bu ülkelerde buldukları sırada yasadışı duruma düşen (örneğin, vize süresini geçiren) Türk vatandaşları ve Türkiye üzerinden Antlaşma'ya taraf diğer ülke veya ülke grubuna geçiş yapmış üçüncü ülke vatandaşlarının Antlaşma'da belirlenen şartlar ve kurallar çerçevesinde Türkiye'ye geri alınmasını
- Yasadışı yollarla AB ülkeleri üzerinden ülkemize gelen veya Türkiye'de buldukları sırada yasadışı duruma düşen AB üyesi ülkeler ve üçüncü ülke vatandaşlarının Antlaşma'da belirlenen şartlar ve kurallar çerçevesinde ilgili AB ülkesine iade edilmesini düzenlemektedir (www.abgs.gov.tr , 2013).

Türkiye'ye uygulamasının Türkiye vatandaşlarına 3.5 yıl sonra kalkacağı konusunda yanlış bir algıdan ibaret görünmektedir. Çünkü AB tarafından İngiltere ve İrlanda dışında Türkiye'ye uygulanan vizenin kalkması öncelikle Türkiye'nin 'yol haritası' ve 'Geri Kabul Antlaşması' da yer alan şartları yerine getirmesine bağlıdır. Bu şartların Türkiye tarafından yerine getirilip getirilmediği Avrupa Komisyonu tarafından düzenli olarak izlenecek ve raporlanacak. Türkiye bu koşulları yerine getirdiği takdirde konu AB Bakanlar Konseyi ve onunla ortak karar verme yetkisine sahip Avrupa Parlamentosu tarafından karara bağlanacaktır. Yol haritasında yer alan koşullar, göç ve iltica politikaları ve uygulamalarında uluslararası standartlara uyum, seyahat belgelerinin güvenliği, organize suçlarla mücadelede işlevsel yapılara sahip olma (özellikle insan kaçakçılığı), kamu düzeni ve güvenliği, AB üye devletleri ile polis ve adalet alanında işbirliği, yurttaş ve yabancıların temel haklarına saygı gibi konularla ilgilidir. Yol haritasında, Türkiye'nin, Mültecilerin Hukuki Statüsüne ilişkin 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne dahil ettiği, kısaca ülkesinin doğusundan gelecekleri mülteci olarak kabul etmeyeceğine ilişkin “coğrafi sınırlama” nın kaldırılması gerektiği ifade edilmektedir. AB Bakanlığı tarafından sürece açıklık getirmek amacıyla hazırlanan belgede ise söz konusu sınırlamanın kaldırılmasının ancak AB'ye tam üye olma aşamasında değerlendirilebileceği belirtilmektedir. Türkiye'nin yeni dış politika açılımıyla bölgesindeki ülkelerle başlattığı vizesiz seyahat uygulamasını gözden geçirmesi gerektirir. Çünkü Türkiye bu uygulamaların AB ye tam üye olana kadar devam edeceğini söylerken AB Türkiye'nin bu uygulamalarını gözden geçirmesini istemektedir.

Geri kabul Antlaşmasıyla Türkiye'nin ciddi bir mali yük altına gireceği konusunda çoğu uzman aynı fikirdedir. Yasa dışı yollarla AB ülkelerine giden ve geri gönderilen mültecilerin kabul merkezleri ve mülteci kamplarında barınması ve geldikleri ülkelere gitmek için seyahat masrafları Türkiye bütçesine maddi külfet açısından büyük bir yük olacaktır. AB bu konularda Türkiye'ye mevcut “Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı” (IPA) kapsamında sağladığı yardımdan belirli bir miktar ayıracağını söylemekte fakat AB'nin mevcut mali yardım

araçlarıyla sağladıklarının dışında ek yardım vermesinin değerlendirileceği belirtilerek bu konuda bir taahhüde girilmek istememektedir (Eralp,2013:4-5).

5. SONUÇ

Geri kabul anlaşmalarının büyük ölçüde AB lehine işlediği görülmektedir üçüncü ülkeler mali, idari ve sosyal külfetleri üstlenmek zorunda kalmaktadırlar. Batı Balkanlarda, AB ile yakınlaşma hedefi, güçlü bir teşvik ve sıkı reform sürecinin arkasında bir itici güç olmuştur. Buna karşın, Türkiye örneğinde, vizesiz rejim yokluğunda geri kabul anlaşmasının siyasi ve sosyal maliyeti son derece yüksek olacaktır. Çünkü Türkiye stratejik ve coğrafi konumu dolayısıyla sığınma başvurusunun çok olduğu bir ülkedir. Özellikle Arap Baharı sürecinde çok sayıda mülteci akınına uğrayan Türkiye son derece dikkatli davranmalıdır. Avrupa Birliği'nin vize politikası sığınmacıları kendi sınırlarından uzakta tutmaya yarayan bir rejimdir ve Birlik geri kabul antlaşmalarını bunun için kullanmaktadır. AB, bir yanda bölge vize serbestliği vererek bu ülkelerin vatandaşlarının serbest dolaşımına imkân sağlamakta, diğer yanda koruma tedbirleri ile gücünü hissettirmeye çalışmaktadır. Türk vatandaşları için vize konusunda yeni bir şey olmamakla birlikte bunun 3.5 yıl gibi ucu açık bir süre hedeflediği söylenmektedir. Geri Kabul Antlaşması'yla Türkiye üzerinden geldikleri tespit edilen ve AB'ye sığınma başvurusunda bulunan kişiler geldikleri ülkeye değil Türkiye'ye sınır dışı edilecektir. Türkiye'nin vizesiz giriş konusunda Ankara Antlaşması ve Katma Protokol ve ATAD kararlarından kaynaklanan hakları vardır. Hukuki çerçevede baktığımızda Geri Kabul Antlaşması kısa dönemde belirsizlik içermektedir ve uzun dönemde ise AB temel insan hakkı olan sığınma hakkını ve Türkiye'nin vizesiz Avrupa hakkını kendi kazanımları uğruna ihlal etmektedir.

KAYNAKÇA

AB Bakanlığı, Türkiye-AB Vize Muafiyeti ve Geri Kabul Antlaşması Hakkında Temel Sorular ve Yanıtları,(2013) www.abgs.gov.tr , erişim tarihi 14. 01. 2014.

AB-Türkiye Geri Kabul Antlaşması Göçmenlerin, Mültecilerin ve Sığınmacıların Hakları Güvende mi http://www.euromedrights.org/eng/wp-content/uploads/2013/06/TurkeyReadmis_Pb_Web-2-7.pdf , Erişim Tarihi 16.01.2014

“Avrupa Birliği'ne Vizesiz Seyahatte Son Durum” , <http://www.euractiv.com.tr/5/link-dossier/avrupa-birligine-vizesiz-seyahat-surecinde-son-durum-000182> , erişim tarihi 12.01.2014.

Ata, F. K. , (2013), Avrupa Birliği ve İnsan Hakları, Ankara: Ekinoks Yayın Dağıtım.

Bozkurt, E. ,Özcan, M. & Köktaş, A. , (2012) , Avrupa Birliği Hukuku, Ankara:Yetkin

Causa C-392/95, (1997) , Parlamento europeo contro Consiglio dell'Unione europea, <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?jsessionid=9ea7d0f130d5c5f12e7dfb3f4674bdebbb73fbad6f6.e34KaxiLc3eQc40LaxqMbN40aheOe0?text=&docid=100735&pageIndex=0&doclang=IT&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1854715> , erişim tarihi 20.02.2015.

Eralp, N. A. , (2013) , AB Ülkeleri Türkiye'ye Vize Uygulamasını Kaldırıyor mu?, www.tepav.org.tr , erişim tarihi 13.01.2014.

Ersoy,Ö., (2010) “Göçmenlerin Geri Kabulüne Evet mi?”, <http://www.sde.org.tr/tr/haberler/1162/gocmenlerin-geri-kabulune-evet-mi.aspx> 06.07.2010.

Güner, C. , (2007) , İltica Konusunda Türkiye'nin Yol Haritası: Ulusal Eylem Planı, <http://auhf.ankara.edu.tr/dergiler/auhfd-arsiv/AUHF-2007-56-04/AUHF-2007-56-04-guner.pdf> , erişim tarihi 13.01.2014.

Gümrükçü, H. , (2012) , “Avrupa Yolundaki Türkiye: Mevcut Durumun Geriye Doğru Kötüleştirmemesi Kuralı ve Vizesiz Seyahat” , Vizesiz Avrupa İçinde (ss. 39-103) , Antalya: Akdeniz Üniversitesi.

Handbook on European law relating to asylum, borders and immigration, (2013), http://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/handbook_on_european_law_relating_to_asylum_borders_and_immigration_en_2.pdf , erişim tarihi 20.02.2015

İltica ve Göç Alanındaki AB Müktesebatına İlişkin Ulusal Eylem Planı, (2005) , www.goc.gov.tr , erişim tarihi 14.01.2014.

Köktaş, A. ,(2004) , “Avrupa Birliği'nin Adalet ve İçişlerinde İşbirliği Politikası” ,Polis Bilimleri Dergisi, Cilt:6(3-4), (ss.71-91).

Mutuş, C. , (2010), “Türkiye'nin Yeni Dönem Vize Politikası: Eksen Tartışmaları Çerçevesinde Bir Analiz” , <http://www.usak.org.tr/dosyalar/diger/qRzPFbOQy18EblIpuH1EFQONQEym6g.pdf> , erişim tarihi 15.01.2015.

Özcan, M. , (2005) , Avrupa Birliği Sığınma Hukuku, Ankara: USAK

Özsöz, M., (Şubat 2013) , Batı Balkan Ülkelerinde Vize Serbestliği Süreci, http://www.ikv.org.tr/ikv_dergi/ikv_subat_2013/html/files/assets/basic-html/page11.html , erişim tarihi 12.01.2014

Saygın, D. , (2011) ,“Avrupa Birliği-Türkiye İlişkilerinde Vize Sorunu” ,Yönetim Bilimleri, ÇOMÜ, Cilt. 9, Sayı. 2. ,(31-77)

Schengen Area, (2013), http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/schengen/index_en.htm , erişim tarihi 19.02.2015

Schengen Bölgesi, <http://www.avrupa.info.tr/tr/the-schengen-area.html> , erişim tarihi 10.01.2014.

Tezcan, E. , (2002), Avrupa Birliği Hukukunda Birey, İstanbul:İletişim Yayınları.

Türk Vatandaşlarının Tabi Olduğu Vize Rejimleri, <http://www.mfa.gov.tr/turk-vatandaslarinin-tabi-oldugu-vize-uygulamalari.tr.mfa> , erişim tarihi 12.01.2014.

Ulusoy, O. , (2013) , “Geri Kabul Antlaşması, AB ve Türkiye” , http://www.multeci.net/index.php?option=com_content&view=article&id=271:geri-kabul-anlamas-ab-ve-tuerkiye&catid=47:orcun , erişim tarihi 14.01.2014.

UNHCR, (Ocak 2011) ,Türkiye'de Gerçekler Rakamlar, Sayı.3. http://www.unhcr.org/tr/uploads/root/facts_and_figures_tr_dec_2011_low_resp.pdf , erişim tarihi 13.01.2014.

USAK, (Nisan 2009), 2009 Sonrası Dönemde Türkiye-AB İlişkileri Senaryo Analizleri, <http://www.usak.org.tr/dosyalar/rapor/OgIfGr7EadnlOeFK0Hnul5dgqVzJL5.pdf> , erişim tarihi 15.01.2014.

“Üç Buçuk Yıl İçinde Vizeler Kalkacak”, <http://www.dw.de/%C3%BC%C3%A7-bu%C3%A7uk-y%C4%B1-i%C3%A7inde-vizeler-kalkacak/a-17271652> , erişim tarihi 11.01.2014

Voegeli, W. , (2012) , “AB Üye Ülkelerine Vizesiz Giriş” , Vizesiz Avrupa , Antalya: Akdeniz Üniversitesi, (103-169).